

ประเทศไทยจะได้รับผลกระทบและมีโอกาส อย่างไรจาก AEC ?

บทวิเคราะห์จากศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์

บทที่ 1

AEC คืออะไร และจะเกิดอะไรขึ้นเมื่อเป็น AEC

AEC เกี่ยวข้องกับการรวมตัวทางเศรษฐกิจของสมาชิกอาเซียน ซึ่งครอบคลุมการเปิดเสรีและอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายทุน, การเคลื่อนย้ายแรงงาน, การปรับพิธีการศุลกากร, การกำหนดมาตรฐานสินค้าและนโยบายเศรษฐกิจให้สอดคล้องกันระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งการรวมตัวเป็น AEC นั้นจะทำให้อาเซียนน่าสนใจขึ้น ด้วยตลาดที่ใหญ่กว่า EU ในแง่ของประชากร ทำให้อาเซียนสามารถมีบทบาทที่โดดเด่นขึ้นในเศรษฐกิจโลก โดย AEC จะส่งผลต่ออาเซียนดังต่อไปนี้

1. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ให้โอกาสที่ดีขึ้น

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	เปรียบเทียบกับ...	
ประชากร 580 ล้าน	>	สหภาพยุโรป
GDP ขนาด 1.5 ล้านล้าน เหรียญสหรัฐ	=	เกาหลีใต้
การค้าระหว่างประเทศ 1.6 ล้านล้าน เหรียญสหรัฐ	=	6 เท่าของไทย
การลงทุนโดยตรง 50 พันล้านเหรียญ สหรัฐ	=	60% ของจีน
การท่องเที่ยวระหว่างประเทศ 65 ล้านคน	=	อันดับ 2 ของโลก รองจากฝรั่งเศส

2. การดำเนินการตาม AEC Blueprint ไม่ได้หมายความว่าความร่วมมือจะเป็นผลสำเร็จ

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สำเร็จไปแล้ว 73.6%			
การเป็นตลาดเดียวและเขตการผลิตรายเดียว	การเป็นเศรษฐกิจระดับภูมิภาคที่มีขีดความสามารถในการแข่งขัน	การพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างเหมาะสม	การรวมตัวเข้ากับเศรษฐกิจโลก
82%	50%	100%	100%
การเปิดเสรีและการอำนวยความสะดวกสำหรับการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมือ และทุนโดยเสรี	การวางรากฐานสำหรับนโยบายแข่งขัน, การคุ้มครองผู้บริโภค, ทรัพย์สินทางปัญญา, และ การยืนยันความตกลงทางการขนส่ง	การศึกษาและพัฒนา SME และ โครงการริเริ่มสำหรับแผนการรวมกลุ่มอาเซียน 2	การบังคับใช้ ความตกลงเขตการค้าเสรี

* คำนวณโดยธนาคารไทยพาณิชย์ จากข้อมูลของกรมเจรจาการค้าต่างประเทศ

จะเกิดอะไรขึ้นในปี 2015

1. ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดจาก AEC จะไม่เกิดขึ้นทันทีทันใด เพราะการดำเนินการเป็นการเพิ่มเติมจากส่วนต่างๆ
2. หนึ่งในผลลัพธ์จากการรวมตัวกันเป็น AEC คือการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบต่างๆ อย่างไรก็ตาม ยังมีหลายส่วนใน AEC ที่มีเนื้อหาความร่วมมือที่จะไม่ส่งผลมากนัก เช่น การสร้างเครือข่าย SME และ เครือข่ายมหาวิทยาลัยในอาเซียน ตลอดจนความร่วมมือในการวิจัยและเทคโนโลยีด้านผลิตผลการเกษตร เนื่องจากยังมีความคลุมเครืออยู่มาก
3. AEC ในปี 2015 มีแนวโน้มที่จะไม่สามารถเป็นได้อย่าง EU

ลักษณะ	สหภาพยุโรป	อาเซียน
1. การกลายเป็นตลาดเดียวและเขตการผลิตรายเดียว - การค้าสินค้า อัตราภาษีภายใน	- ลดเหลือ 0%	- ลดเหลือ 0%

อัตราภาษีภายนอก - การค้าบริการ (หุ้นส่วนร่วมกัน) - การเคลื่อนย้ายแรงงาน	- ทุกประเทศสมาชิกบังคับใช้ภาษีเดียวกันต่อประเทศนอกกลุ่ม - 100% - เคลื่อนย้ายแรงงานโดยเสรี	- แต่ละประเทศสมาชิกบังคับใช้ภาษีของตนต่อประเทศนอกกลุ่ม - 70% - เคลื่อนย้ายเสรีเฉพาะแรงงานฝีมือ
2. การรวมตัวในด้านอื่นๆ	- สกุลเงินเดียว - ธนาคารกลางยุโรป (ECB) - อำนาจอหน้าที่เหนือชาติ (supra-national authorities) และองค์การกลาง เช่น - สภายุโรป - ศาลยุโรป - ระบบกฎหมายยุโรป - กรรมาธิการการแข่งขันของสหภาพยุโรป	- สกุลเงินประจำชาติ - หน่วยงานระหว่างรัฐบาลไม่มีอำนาจจัดเจนเหนือชาติสมาชิกแต่ละประเทศ

3. อาเซียนยังมีพันธกิจที่ต้องทำอีกมากเพื่อให้บรรลุ AEC

Main types of international economic integration				
	Free trade area	Customs union	Common market	Economic union
Removal of tariffs and quotas	✓	✓	✓	✓
Common external tariffs		✓	✓	✓
Investment mobility			✓	✓
Labor mobility			✓	✓
Harmonization of economic policies				✓

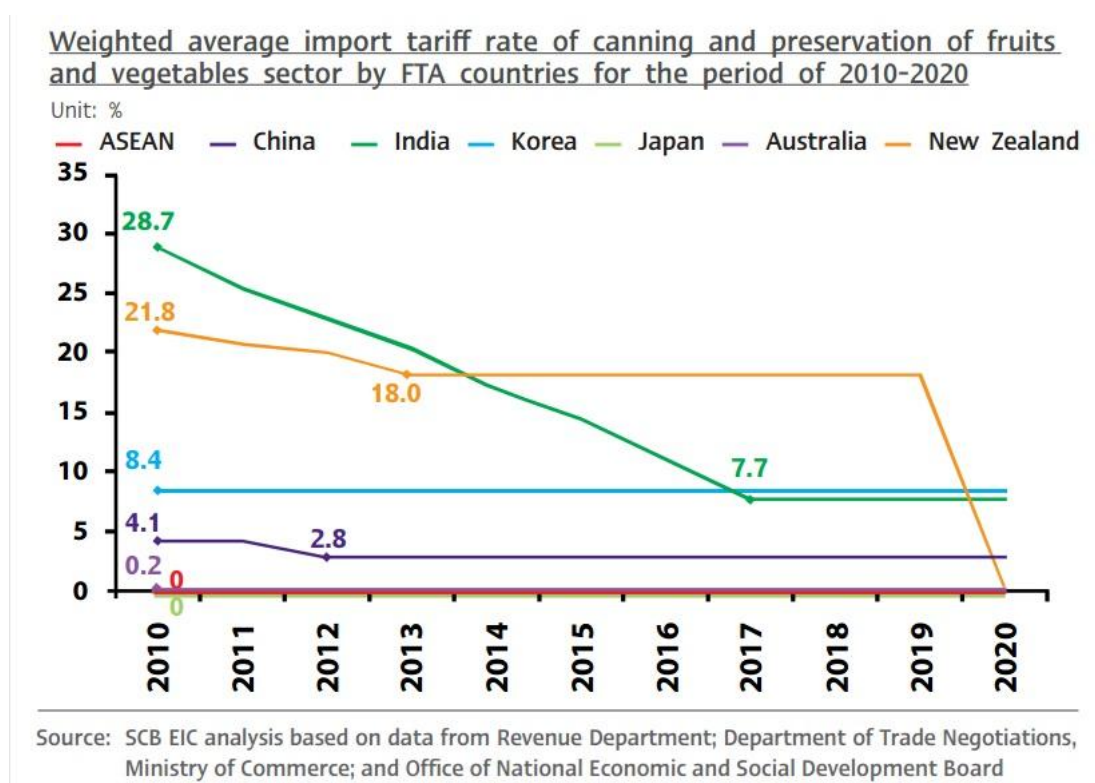
Source: SCB EIC analysis based on data from David J. Dennis and Zainal Aznam Yusof (2003) ¹

อาเซียนยังคงมีพันธกิจที่ต้องทำเพื่อให้บรรลุ AEC โดยในขณะนี้ อาเซียนทำสำเร็จเพียงแค่ส่วนหนึ่ง นั่นคือ การลดภาษีระหว่างสมาชิกและการบังคับใช้ความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน ทั้งนี้ การลดภาษีระหว่างสมาชิกรุ่นใหม่ เป้าหมายคือการลดเหลือ 0% ในทุกสินค้า ยกเว้นสินค้าที่อยู่ในบัญชีอ่อนไหว โดยปัจจุบัน ไทย สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และบรูไนต่างยกเลิกภาษีนับตั้งแต่ต้นปี 2010 เป็นผลสำเร็จแล้ว ในขณะที่ กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนามจะยกเลิกภาษีภายในปี 2015

อย่างไรก็ตาม การจะประเมินผลกระทบต่อภาคธุรกิจนั้น ไม่สามารถให้ความสำคัญกับความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) เพียงอย่างเดียว เนื่องจากไทยทำ FTA กับหลายประเทศซึ่งรวมแล้วมีมูลค่าการนำเข้าสูงกว่าอาเซียน

4. ธุรกิจผลไม้และผักกระป๋องต้องเตรียมพร้อมรับการแข่งขันที่เข้มข้นในปี 2012 เป็นต้นไป

ธุรกิจผลไม้และผักกระป๋องเป็นหนึ่งในธุรกิจที่จะได้รับผลกระทบจากการลดภาษีต่อจีน (ซึ่งเป็นแหล่งนำเข้าอันดับ 1) ในปี 2010 และอินเดีย (ซึ่งเป็นแหล่งนำเข้าอันดับ 2) ด้วยการลดภาษีลงจาก 29% ในปี 2010 เป็น 8% ในปี 2017

5. AEC อนุญาตให้นักลงทุนอาเซียนถือหุ้นกว่า 70% ในธุรกิจบริการ

การเปิดเสรีการค้าบริการกำลังได้รับการดำเนินการต่อจากการค้าสินค้า ซึ่งการเปิดเสรีบริการนี้จะนำไปสู่การเปิดเสรีการลงทุนและการเคลื่อนย้ายแรงงานภายในอาเซียน โดยมีข้อตกลงให้นักลงทุนอาเซียนสามารถถือหุ้นได้เพิ่มขึ้นถึง 70%

จากตารางด้านบน จะเห็นว่า ตั้งแต่ปี 2010 ไทยได้เปิดให้ชาติสมาชิกอาเซียนอื่นสามารถลงทุนได้สูงถึง 70% ในสาขาบริการที่กำหนดให้เปิดเสรีก่อน อันได้แก่ บริการสารสนเทศและสื่อสาร (ICT) บริการสุขภาพ การท่องเที่ยว และการขนส่งทางอากาศ ในขณะที่บริการลอจิสติกส์จะเปิดในปี 2013 และบริการอื่นๆ ในปี 2015

บทที่ 2

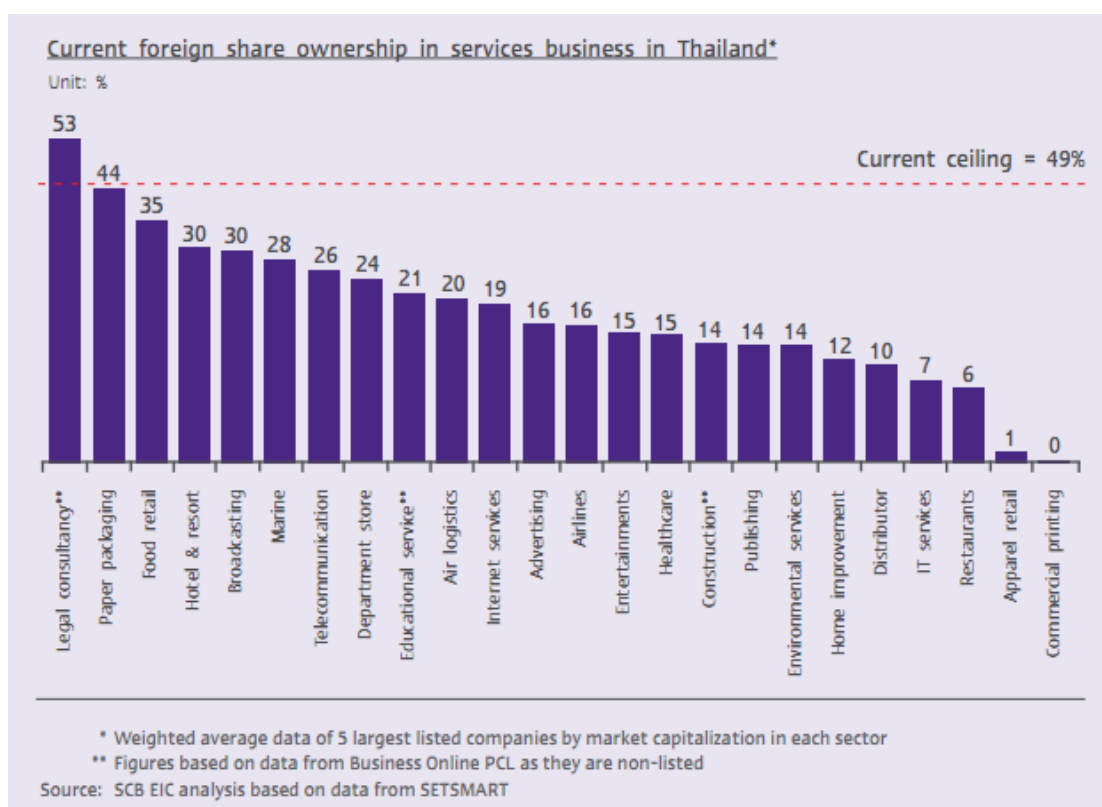
ผลกระทบของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อภาคบริการในประเทศไทย

การเปิดเสรีภาคบริการจะส่งผลกระทบต่อภาคบริการในไทยสองด้านใหญ่ๆ คือ

1. อัตราการถือหุ้นในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นของต่างชาติ

ในกรณีนี้ธุรกิจบริการในประเทศไทยจะได้รับผลกระทบจากการที่นักลงทุนต่างชาติที่เป็นสมาชิกอาเซียนด้วยกันสามารถเข้ามาถือหุ้นในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น ซึ่งภาคบริการ นี้รวมถึง ที่ปรึกษาทางกฎหมาย, การค้าปลีกอาหาร, บริการด้านหีบห่อ (Packaging Services) ซึ่งธุรกิจเหล่านี้มีต่างชาติถือหุ้นอยู่ ก่อนข้างสูงอยู่แล้วโดยเฉลี่ย 39% ถ้ามีการอนุญาตให้ถือหุ้นได้ถึง 70% การที่ต่างชาติจะมาลงทุนมากขึ้นนั้นมีความเป็นไปได้สูง

ธุรกิจที่ไทยจะได้รับผลกระทบเป็นอย่างมากหลังจากการเปิดเสรีภาคบริการ คือ ธุรกิจค้าปลีกอาหาร, หีบห่อ และอุตสาหกรรม ที่เกี่ยวกับงานบริการอื่นๆ ดังจะเห็นได้จากตารางด้านล่างที่ระบุถึงสัดส่วนการถือหุ้นโดยต่างชาติของธุรกิจในประเทศไทยในปัจจุบัน

ในทางกลับกัน การค้าปลีกอุปกรณ์ต่างๆ, การพิมพ์ และ การให้บริการด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร ยังไม่ได้รับความสนใจจากต่างชาติในการเข้ามาลงทุนมากนัก

นอกจากนี้ มีต่างชาติที่เข้ามาลงทุนเป็นจำนวนมากและเป็นคู่แข่งที่สำคัญของไทย ในด้านการศึกษา อย่างไรก็ตาม การแข่งขันด้านการศึกษาที่ส่งผลดีต่อการพัฒนาของเด็กไทย เพื่อมาเป็นกำลังสำคัญในภาคธุรกิจของประเทศ อันที่จริงแล้ว นักลงทุนต่างชาติ มีช่องทางอื่นในการลงทุนอยู่ก่อน AEC แล้ว เช่น ผ่าน

ทางการส่งเสริมการลงทุน หรือ Board of Investment in Thailand (BOI) ที่ให้สิทธิประโยชน์หลายอย่างอยู่แล้ว

2. แรงงานฝีมือ หรือแรงงานชำนาญการจะสามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรีขึ้น

ก่อให้เกิดการขาดแคลนบุคลากรชำนาญการ และแรงงานฝีมือ เกิดภาวะสมองไหลเนื่องจากการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมืออย่างเสรี โดยมีความแตกต่างด้านค่าแรงในแต่ละประเทศสมาชิกเป็นตัวกระตุ้นการเคลื่อนย้ายของแรงงานมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น การเคลื่อนย้ายของผู้ประกอบวิชาชีพแพทย์และพยาบาล ก่อให้เกิดความขาดแคลนทรัพยากรบุคคลเหล่านี้ในประเทศ ซึ่งมีเพียงแต่ส่งผลต่อธุรกิจด้านสุขภาพ หากยังส่งผลต่อระบบสังคมของประเทศทำให้ประสบภาวะขาดแคลนการบริการด้านการแพทย์

แรงงานชำนาญการ มีแนวโน้มจะเคลื่อนย้ายไปยังประเทศที่ให้ค่าตอบแทนสูงกว่า จากรายงานแรงงานกลุ่มนี้ มีแนวโน้มเคลื่อนย้ายไปยัง สิงคโปร์ และมาเลเซีย

อาเซียนมีความพยายามในการพัฒนาความตกลงรวมถึงมาตรฐานของวิชาชีพต่างๆ หรือที่เรียกว่า **Mutual Recognition Arrangements (MRA)** โดยในปัจจุบัน อาเซียนได้ทำความตกลงถึงมาตรฐานร่วมกันในการวัดมาตรฐานได้ 7 วิชาชีพ กล่าวคือ วิศวกร, พยาบาล, สถาปนิก, นักสำรวจ, ด้านการแพทย์, ทันตแพทย์, และด้านบัญชี บุคลากรใดก็ตามที่ได้รับการรับรองมาตรฐานตามความตกลงร่วม จะสามารถเดินทางไปทำงานในประเทศอาเซียนได้ง่ายขึ้น

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีความตกลงร่วม หรือ MRA แต่ในทางปฏิบัติไม่ได้ง่ายอย่างที่คิด เนื่องจากประเทศสมาชิกยังคงมีกฎ และกติกา ที่คอยควบคุมปริมาณการเคลื่อนย้ายของแรงงานเข้าประเทศตน

กรอบความตกลงของอาเซียนด้านการบริการหรือ ASEAN Framework Agreement on Services (AFAS) ถูกนำไปปฏิบัติพร้อมกับ ความตกลงทั่วไปด้านการบริการหรือ General Agreements on Trade in Services (GATS) ของ WTO ซึ่งหมายความว่ากระบวนการนำไปปฏิบัติจะค่อนข้างช้า โดย GATS จะใช้แนวทางวิธีการที่ประเทศสมาชิกจะระบุเฉพาะสาขาที่จะเปิดเสรี ในลักษณะ Positive List อีกทั้งยังสามารถระบุข้อจำกัดและปริมาณในแต่ละรอบของการเจรจา ทำให้กระบวนการช้าลงเนื่องจากจำเป็นต้องมีการเจรจาหลายรอบ ในขณะที่วิธีการแบบ Negative List จะทำให้เปิดเสรีได้มากกว่าและรวดเร็วกว่า เนื่องจากจะให้ประเทศสมาชิกระบุเฉพาะสาขาที่ยกเว้น ซึ่งหมายความว่า ถ้าไม่ระบุ ก็คือสามารถเปิดเสรีได้ทุกสาขา (ตกลง AFAS เป็นแบบ Positive List ใช่ไหม? คือเปิดน้อยกว่า)

การเปิดเสรีด้านบริการแบ่งเป็น 4 ประเภทการให้บริการคือ

- 1.การให้บริการข้ามประเทศ
- 2.การที่ผู้บริโภครเดินทางไปใช้บริการในต่างประเทศ
- 3.การตั้งสาขาการให้บริการในต่างประเทศ
- 4.การเคลื่อนย้ายบุคลากร หรือการเคลื่อนย้ายของผู้ให้บริการหรือแรงงาน

ประเด็นด้านการบริการที่จะได้รับการพิจารณาและสรุปภายในปี 2015 มีทั้งหมด 11 ประเด็น

ปัจจุบัน ประเทศอาเซียนที่เป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกหรือ WTO มีแนวโน้มที่จะปกป้องภาคบริการของตนเนื่องจากมีความตกลงด้านธุรกิจบริการอยู่น้อยมาก โดยเฉพาะการให้บริการโดยบุคลากร ข้าราชการ กรณีของสิงคโปร์แม้ว่าเป็นประเทศที่เปิดเสรีด้านการค้าอย่างเต็มที่ แต่แทบไม่มีความตกลงด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน ในทางตรงกันข้าม ประเทศเวียดนามเปิดเสรีภาคบริการของประเทศตนอย่างเต็มที่ ดังนั้น ภาคธุรกิจบริการของเวียดนามจะปรับตัวได้ดีกว่าและได้รับผลกระทบจากประชาคม เศรษฐกิจอาเซียนน้อยกว่าในประเด็นนี้

บทที่ 3

โอกาสทางธุรกิจที่เกิดขึ้นจากประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ธุรกิจของไทยจะได้รับโอกาสในการขยายการลงทุนไปยังชาติอาเซียนอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ใน มาเลเซีย, ฟิลิปปินส์, และอินโดนีเซีย เนื่องจากประเทศเหล่านี้จำกัดสัดส่วนการถือหุ้นของต่างชาติอยู่ที่ 30%, 40%, และ 49% การเพิ่มเพดานสัดส่วนการถือหุ้นของต่างชาติเป็นการเพิ่มโอกาสให้ธุรกิจไทยเข้าไปเจาะตลาดในประเทศเหล่านี้ กรณีของสิงคโปร์ ทั้ง 3 ประเทศค่อนข้างเปิดเสรี ต่อการลงทุนโดยต่างชาติสูง อยู่แล้ว (อย่างน้อยก็ตามที่ระบุในกฎหมาย)

อย่างไรก็ตามการเพิ่มเพดานสัดส่วนการถือหุ้นของต่างชาติอาจเป็นเรื่องยากใน การบังคับใช้ เนื่องจากในทางปฏิบัติ มีกฎและกติการากมายในแต่ละประเทศ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มขึ้นของการลงทุน ตัวอย่างที่ชัดเจน อาทิเช่น สิทธิในการถือครองที่ดินของต่างชาติ ซึ่งยังถูกจำกัดอยู่ เช่นในประเทศไทยเป็น ต้น โดยในบางประเทศปรับตัวโดยการให้ต่างชาติเช่าที่ดินแบบระยะยาว นอกจากนี้ ยังมีกฎข้อบังคับอื่นๆที่

เกี่ยวเนื่องอาทิเช่น มีการกำหนดการลงทุนขั้นต่ำ, วิธีการและประเภทของการลงทุน, สัดส่วนของคณะกรรมการบริหารบริษัทที่จำเป็นต้องมีคนไทยในประเทศอยู่ในคณะกรรมการด้วย, การตรวจสอบความจำเป็นทางเศรษฐกิจ, และเงื่อนไขบังคับถ่ายทอดเทคโนโลยี

ธุรกิจบริการที่ทำกำไรได้มาก จัดได้ว่ามีศักยภาพพอควรในการเริ่มต้นใช้โอกาส จากการเปิดเสรี จากรายงานพบว่าประเทศสิงคโปร์ และมาเลเซีย มีผลกำไรจาก การประกอบธุรกิจด้านบริการค่อนข้างสูง จากสถิติพบว่า มาเลเซียและสิงคโปร์มี กำไรก่อนหักดอกเบี้ย ภาษี ค่าเสื่อมราคา และค่าใช้จ่ายตัดจ่าย หรือ EBITDA สูงที่สุดคือ 7 และ 5 จาก 21 ของด้านของภาคบริการทั้งหมด ในกรณีของมาเลเซีย ได้แก่ ธุรกิจโฆษณา, การพิมพ์, การบริการทางอินเทอร์เน็ตและซอฟต์แวร์ เป็นต้น ในกรณีของสิงคโปร์ ได้แก่ ธุรกิจค้าปลีกคอมพิวเตอร์และอิเล็กทรอนิกส์, ห้างสรรพสินค้า และการพิมพ์ ดังจะเห็นได้จากรายละเอียดตามตารางด้านล่าง

Services businesses with highest EBITDA margin among ASEAN countries

Malaysia	Singapore	Thailand	Philippines	Indonesia	Vietnam
Advertising	Apparel retail	Healthcare	Educational services	Paper packaging	Hotels and resorts
Commercial printing	Computer and electronic retail	Metal and glass container	Leisure facilities		
Environmental services	Distributors	Entertainment	Telecommunication services		
Internet softwares and services	Department store	Restaurant			
Food and staples retail	Publishing				
IT Services					
Marine					

Source: SCB EIC analysis based on data from Bloomberg

ธุรกิจที่เป็นที่ดึงดูดในสิงคโปร์เป็นประเภทที่เกี่ยวข้องกับการค้า เช่น ร้านค้าปลีกอุปกรณ์, ร้านคอมพิวเตอร์และอิเล็กทรอนิกส์, ธุรกิจกระจายสินค้า (Distributor), และห้างสรรพสินค้า ในกรณีของมาเลเซียบริการด้านไอทีและซอฟต์แวร์ มีแนวโน้ม จะทำกำไรสูงที่สุด ข้อมูลที่น่าสนใจอีกอย่างคือ ในอาเซียน สายการบินราคาประหยัด มีสัดส่วนกำไร EBITDA สูงกว่าสายการบินราคาปกติ นอกจากนี้ มี

บริษัทที่ให้บริการด้านทรัพยากรมนุษย์ เพียงบริษัทเดียวที่อยู่ใน ตลาดหลักทรัพย์หรือ ซึ่งสามารถทำกำไรได้สูงถึง 40%

บทที่ 4

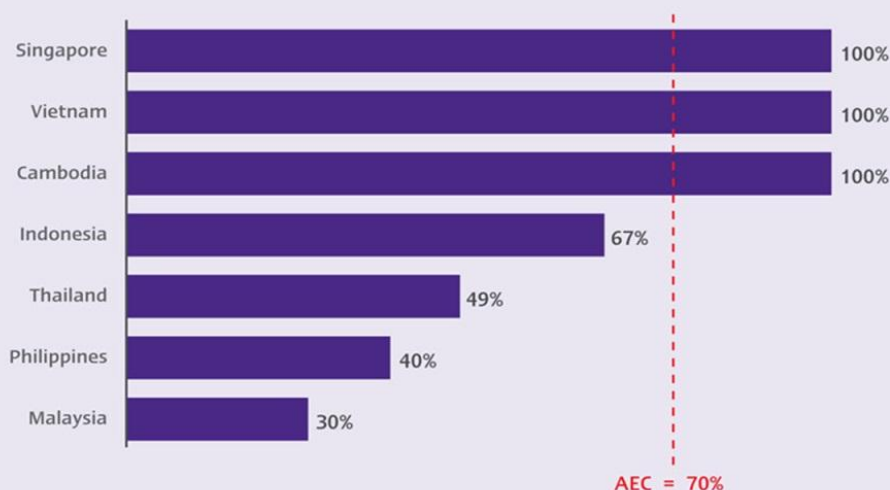
การให้ความสำคัญรายภาค: อะไรคือผลกระทบจาก AEC ที่มีต่อภาคโรงพยาบาล

1. AEC จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไรต่อภาคโรงพยาบาล

ภาคโรงพยาบาลจะได้รับการเปิดเสรี ซึ่งจะทำให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ต้องแข่งขันกัน โดยหุ้นส่วนและแรงงานฝีมือ เช่น แพทย์จะไม่ถูกจำกัดอยู่แต่ภายในประเทศอีกต่อไป แต่จะเปิดออกสู่ต่างชาติทั่วทั้งอาเซียน โดยคาดว่าหุ้นส่วนต่างชาติที่ถือสัญชาติอาเซียนจะเพิ่มขึ้นเป็น 70% ซึ่งจะส่งผลกระทบอย่างมากต่อมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ไทย และอินโดนีเซีย เนื่องจากประเทศเหล่านี้ยังคงมีเพดานที่ต่ำมาก แต่ประเทศอย่างสิงคโปร์ เวียดนาม และกัมพูชาจะประสบกับผลกระทบน้อยกว่าเนื่องจากไม่มีการจำกัดการเป็นหุ้นส่วนของต่างชาติ สำหรับการเคลื่อนย้ายแรงงาน จะมีการเคลื่อนย้ายแรงงานโดยเสรีมากขึ้นสำหรับแรงงานทักษะสูง

11 AEC opens a window of opportunity for further investment in healthcare services in Indonesia, Thailand, the Philippines and Malaysia

Current foreign share ownership limit of healthcare services in ASEAN countries

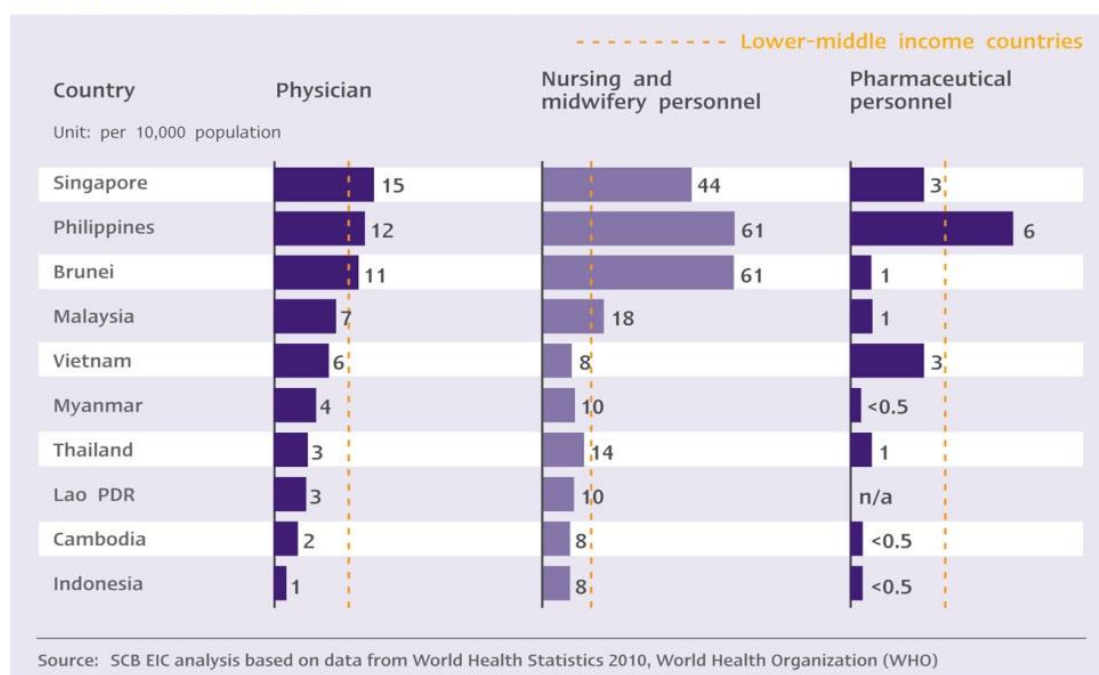

Source: SCB EIC analysis based on data from Jutamas and Fink (2007) ⁵

2. ผลกระทบต่อภาคโรงพยาบาลของไทย

ผลกระทบสำคัญที่มีต่อภาคโรงพยาบาลของไทยอาจจะมาจากการแข่งขันที่สูงขึ้นสำหรับสาขาวิชาชีพสาธารณสุข ไม่ใช่หุ้นส่วนต่างชาติที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากในปัจจุบัน มีหุ้นส่วนต่างชาติโดยเฉลี่ย 15% เท่านั้น หรือสูงสุด 40% ซึ่งหมายความว่านักลงทุนอาเซียนอาจไม่ได้มีความสนใจในการเข้าร่วมมากนัก นั้น ตรงกันข้าม ไทยกลับมีผู้เชี่ยวชาญในสาขาสาธารณสุข โดยเฉพาะ แพทย์ เป็นจำนวนน้อยมาก ประมาณ 3 คนต่อ ประชากร 10,000 คน ดังนั้น อาจก่อให้เกิดการไหลทะลักเข้ามาของบุคลากรทางการแพทย์จากประเทศอาเซียนอื่นๆ เช่น สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ ซึ่งมีจำนวนแพทย์ที่มีมาตรฐานเพียงพอ อีกทั้งยังกระทบต่อการลงทุนและนำไปสู่ปัญหาอื่น เช่น ความไม่เสมอภาคในการเข้าถึงบริการทางการแพทย์ เนื่องจากค่าบริการที่เพิ่มขึ้น ดังนั้น ผลกระทบที่สำคัญอาจมาจากจำนวนบุคลากรทางด้านสาธารณสุขที่ไม่เพียงพอในประเทศไทย ไม่ใช่สัดส่วนหุ้นส่วนต่างชาติที่เพิ่มขึ้น

12 Inadequacy of healthcare professional workforce in ASEAN

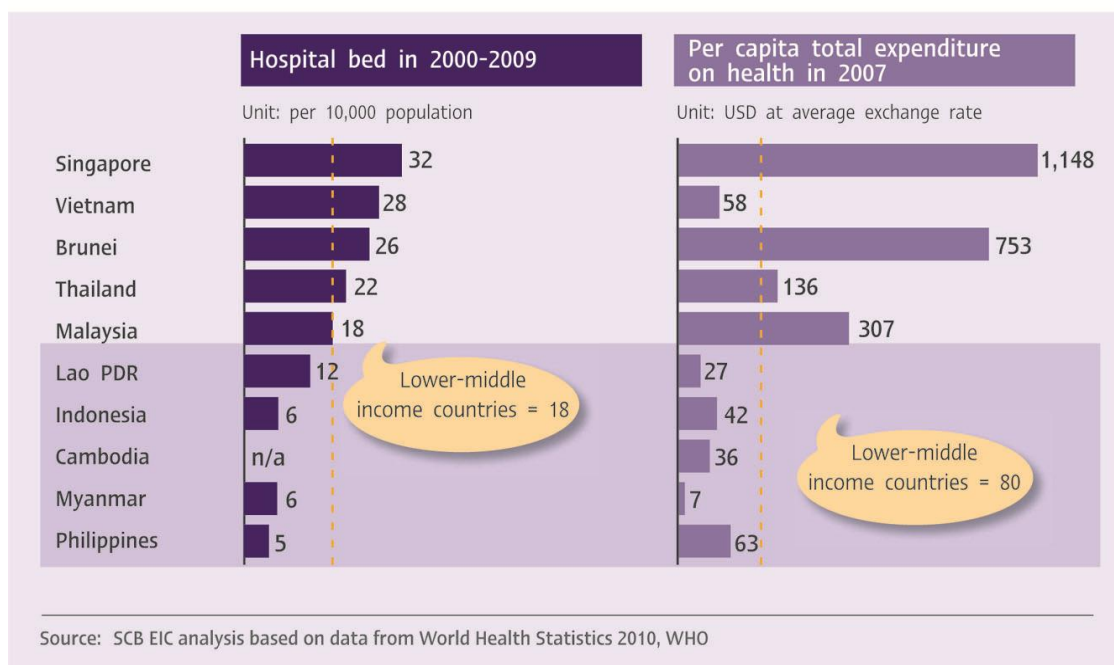
3. ภาคโรงพยาบาลควรปรับตัวอย่างไร

ภาคโรงพยาบาลควรให้ความสำคัญกับโอกาสที่เกิดจาก AEC ในการปรับปรุงและเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน

โอกาส

- 1) การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรผู้สูงอายุในประเทศต่างๆ ซึ่งจากการคาดการณ์ของสหประชาชาติ จำนวนประชากรผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นถึง 15% ในปี 2025 และ 22% ในปี 2050 โดยสิงคโปร์จะมีสัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุมากที่สุด ตามด้วยไทย ดังนั้น แนวโน้มนี้จะก่อให้เกิดความต้องการบริการทางการแพทย์ที่เพิ่มขึ้นในอาเซียน
- 2) ภาคโรงพยาบาลที่ไม่ได้รับการพัฒนาในอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ลาว กัมพูชา และพม่าเนื่องจากประเทศเหล่านี้ยังคงให้ความสำคัญกับการสาธารณสุขน้อยเมื่อเทียบกับมาเลเซีย สิงคโปร์ และไทย ดังจะเห็นได้จากสัดส่วนของจำนวนเตียงในโรงพยาบาลต่อจำนวนประชากร ตัวอย่างเช่น ในฟิลิปปินส์ มีจำนวนเตียงในโรงพยาบาลคิดเป็นสัดส่วน 5 เตียงต่อผู้ป่วย 10,000 คน ซึ่งเป็นสัดส่วนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับประเทศอย่างสิงคโปร์ที่มี 32 เตียง ต่อผู้ป่วย 10,000 คน สำหรับภาคโรงพยาบาลของไทยนั้น จะสามารถขยายบริการทางการแพทย์ผ่านการลงทุนในประเทศอื่นๆ เช่น อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ลาว กัมพูชา และพม่า เพื่อรักษาโอกาส

14 More healthcare services are needed in Indonesia, the Philippines, Lao PDR, Cambodia and Myanmar

- 3) การลงทุนในบริการสาธารณสุขโดยเฉพาะโรคหัวใจ การลงทุนเพื่อสร้างศูนย์การแพทย์เฉพาะทางด้านเวชศาสตร์เกี่ยวกับหัวใจ หรือโรคหัวใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โรคหัวใจขาดเลือดและ

โรคหัวใจโตจากโรคความดันโลหิตสูงจะช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของไทย
ภายใต้ AEC เนื่องจากโรคหัวใจเป็นสาเหตุหลักของการเสียชีวิตในประชากรอาเซียน

โดยสรุป ไทยอาจจะไม่ได้รับผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของหุ้นส่วนต่างชาตินัก แต่อาจได้รับ
ผลกระทบจากการขาดจำนวนบุคลากรทางการแพทย์ แต่ไทยยังสามารถได้ประโยชน์จากโอกาสที่เกิดขึ้น
ด้วยการขยายการลงทุนไปยังประเทศต่างๆ ที่ยังไม่ได้พัฒนาภาคโรงพยาบาล เช่น ลาว กัมพูชา พม่า
อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ พร้อมกับการก่อตั้งศูนย์เวชศาสตร์หัวใจเพื่อรองรับความต้องการที่มีมากขึ้น

บทที่ 5

ภาคธุรกิจควรปรับตัวอย่างไร

1. AEC จะทำให้สภาพแวดล้อมทางธุรกิจเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

AEC จะก่อให้เกิดตลาดเดียวและเขตการผลิตเดียว ซึ่งธุรกิจต่างๆ ควรปรับตัวให้สอดคล้องเพื่อเก็บ
เกี่ยวผลประโยชน์สูงสุดจาก AEC ธุรกิจต่างๆ ควรตื่นตัวกับแนวโน้มและโอกาสที่เกิดจาก AEC เพื่อให้
ได้รับผลประโยชน์โดยการพัฒนาขีดความสามารถที่จะขยายโอกาสทางธุรกิจ

16 Full leveraging of core competencies will be a key

3 trends in AEC

- Concentration of production
- Non-tradables to tradables
- ASEAN expatriate class

4 potential ASEAN market

- Intra-region tourism
- Biggest Muslim population
- Growing middle-income class
- Aging population

Leverage core competency

Example

✓ Healthcare services +	aging population	=	real estate for retiree
✓ Hotel management +	ASEAN tourists	=	Thai brand hotel management
✓ Food processing +	muslim	=	center of halal food

Source: SCB EIC analysis

2. AEC จะส่งผลกระทบต่อธุรกิจต่างๆ อย่างไร

ธุรกิจต่างๆ จะประสบกับการเปลี่ยนแปลงของตลาดเมื่อมีการจัดตั้งตลาดเดียวอาเซียน ซึ่งหมายความว่าวิธีการเดิมๆ ในการทำธุรกิจจะไม่สามารถก่อให้เกิดผลกำไรได้เช่นเดิม เนื่องจากแนวโน้มและโอกาสที่แตกต่างกันจะเกิดขึ้นภายใต้ AEC

แนวโน้มหลัก 3 ประการ

- 1) การกระจุกตัวของการผลิตในฐานะการผลิตที่มีวัตถุดิบและตลาด โดยการกระจุกตัวของการผลิตในฐานะการผลิต ที่มีศักยภาพทางด้านวัตถุดิบและตลาดจะเพิ่มสูงขึ้น คล้ายกับการที่บริษัทผู้ผลิตรถกระบะเลือกประเทศไทยเป็นศูนย์กลางระดับภูมิภาค
- 2) การสามารถค้าบริการที่แต่เดิมไม่สามารถทำได้ บริการใหม่ๆ โดยเฉพาะบริการที่เดิมไม่สามารถซื้อขายได้ (Non-Tradable) เช่น บริการ โรงพยาบาล บริการจัดงานแต่งงาน และบริการบ้านพักคนชรา จะสามารถไปเปิดค้าบริการเหล่านี้ในประเทศอื่นในอาเซียนได้ ดังนั้น ไทยสามารถใช้บริการใหม่ๆ ประเภทนี้เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวได้
- 3) การเกิดขึ้นของชนชั้นคนทำงานในต่างประเทศในหมู่ชาติอาเซียน ชนชั้นผู้ทำงานในต่างประเทศในอาเซียนซึ่งส่วนใหญ่ประกอบด้วยแรงงานฝีมือจากประเทศที่มีระดับการพัฒนาลดกว่า เช่น สิงคโปร์ จะเกิดขึ้น และทำให้ตลาดปัจจุบันกลายเป็นหนึ่งในมหาอำนาจที่กำลังซื้อสูงเช่นการที่ตลาดบริการทางการแพทย์ของไทยกำลังได้รับผลประโยชน์จากกลุ่มคนที่มีฐานะจากต่างประเทศที่เข้ามาทำงานในไทย

โอกาสหลัก 3 ประการ

- 1) การเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมในอาเซียน ประชากรในอาเซียนจะเสียค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษาของบุตรหลานและกิจกรรมเวลาว่าง เช่น การไปเที่ยวพักผ่อน เพิ่มมากขึ้น โดยตัวอย่างของดัชนีชี้วัดหนึ่ง ได้แก่ จำนวนนโยบายของสิงคโปร์ที่เน้นเสริมสร้างการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ผ่านการแข่งขันทางการศึกษา และการเพิ่มขึ้นของอัตราการท่องเที่ยวภายในอาเซียนเฉลี่ย 7% ต่อปี ในรอบ 8 ปีที่ผ่านมา

- 2) การเปลี่ยนแปลงด้านประชากรในอาเซียน โดยกลุ่มประชากรรุ่นใหม่ที่มีฐานะปานกลาง ซึ่งใช้จ่ายไปกับโทรศัพท์มือถือ คอนโดมิเนียม และการซื้อปิ้งจะเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่กลุ่มประชากรผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเช่นกัน
- 3) ปัจจัยเฉพาะแต่ละประเทศ ปัจจัยเฉพาะต่างๆ ของแต่ละประเทศ เช่น อินโดนีเซียมีจำนวนประชากรมุสลิมมากที่สุด โดยเป็นตลาดนำเข้าสำคัญของอาหารฮาลาล และประชากรมุสลิมในมาเลเซียมีอำนาจซื้อสูงที่สุดเป็นอันดับสามในหมู่ประชากรมุสลิมทั่วโลก

3. ธุรกิจต่างๆ ควรปรับตัวอย่างไร

เพื่อขยายธุรกิจในยุคของ AEC ซึ่งมีปริมาณผู้บริโภคจำนวนมาก ธุรกิจต่างๆ ควรคำนึงถึงการแสวงหาและเสริมสร้างจุดแข็งของตน

ประเทศไทย

- 1) การเสริมสร้างเพื่อรองรับแนวโน้มและโอกาสใหม่ๆ ไทยมีศักยภาพในการเจาะกลุ่มประชากรผู้สูงอายุในอาเซียนซึ่งจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปัจจุบัน 9% เป็น 12% ในอีก 10 ปีข้างหน้าเนื่องจากไทยมีชื่อเสียงและมีขีดความสามารถทางด้านบริการสาธารณสุข รวมทั้งโรงพยาบาลและบุคลากรทางการแพทย์ การเสริมสร้างแบรนด์โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบริหารจัดการโรงแรมในระดับภูมิภาคเป็นอีกหนึ่งธุรกิจที่ไทยสามารถขยายไปได้ โดยมีการคาดการณ์ว่าการท่องเที่ยวภายในอาเซียนจะเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 8% ต่อปี ในอีก 20 ปีข้างหน้า
- 2) การนำเอาจุดแข็งที่มีอยู่ออกมาใช้ ธุรกิจท่องเที่ยวและสปาของไทยมีรายได้หลักมาจากนักท่องเที่ยวต่างชาติมากกว่าประเทศอาเซียนอื่นๆ ดังนั้น ไทยสามารถขยายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวผ่านเครือข่ายของตัวแทนบริษัทท่องเที่ยวในประเทศอาเซียนอื่นๆ หรือการจัดตั้งสาขาที่ต่างประเทศเพื่อเพิ่มสัดส่วนผลกำไร นอกจากนี้ ภาคโรงงานอุตสาหกรรมโดยเฉพาะการผลิตอาหารและชิ้นส่วนยานยนต์ของไทยยังมีสัดส่วนการส่งออกสูงสุด โดยคิดเป็น 77% ของการผลิตอาหาร และ 61% ของการผลิตยานยนต์และชิ้นส่วน ดังนั้น ไทยควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของแรงงาน และขยายการผลิตรถยนต์เพื่อสิ่งแวดล้อม

โดยสรุป อุปสรรคที่ธุรกิจต่างๆ ประสบอาจจะไม่ใช่การแสวงหาตลาด แต่เป็นการแสวงหาวิธีที่จะเจาะตลาดซึ่งมีการแข่งขันสูงอันเกิดจากการนำเอาขีดความสามารถหลักๆ มาใช้